

ÖTVEN ÉV MÉRLEGE

Részletes beszámoló a budapesti Opera fél évszázadának sikereiről és bukásairól

Negyvenhét esztendeig drámai és dalszínház volt a budapesti Nemzeti Színház: 1837-ben történt megnyitásától 1884-ig, az Operaház megnyitásáig. A műsor, ahhoz képest, hogy a drámára különösen nagy gondot fordítottak, elég gazdag volt operai sikerekben is, de az új színház a régi sikerekből keveset tudott megtartani.

Feltűnő például, hogy a Nemzeti Színház Bellini hat operáját tartotta műsorán s ezek közül az *Alvajáró* 137, a *Norma* 144 előadást ért el. Az Opera a hat daljátékból csak ezt a kettőt vette át s az eredmény? Az *Alvajárót* mindössze 26-szor, a *Normát* 16-szor játszották.

Donizetti sem járt sokkal jobban. A Nemzeti Színházban 150 előadást ért el a *Bor-*

gia Lucrécia, a *Lammermoori Lucia* pedig 169-szer ment. Az Operában az előbbi mű 31-szer, az utóbbi 51-szer került színre. Még rosszabbra fordult a *Meyerbeer*-operák sorsa. A Nemzetiben a *Dinora* 81, az *Afrikanő* 101, az *Ördög Róbert* 101, *Észak csillaga* 102, a *Hugenották* 124, a *Próféta* 138 előadása után az Operában olyan nagyarányú esés következett be, hogy a két színház 1000 *Meyerbeer*-estjéből csak egyharmadrész: 357 jutott az Operára. Viszont a *Verdi*-operák, néhány kivétellel, feltartóztatlanul törtetnek magassági rekordjuk felé.

És most kezdődjék a nagy felvonulás. Előbb a *bukottak* jelentkeznek, hogy minél előbb átéssünk a szomorú eseteken.

I. Operák

Egy előadás

Carmela (Delmár Albert). *Fanchon szerelme* (Merkler Andor). *Harangvirág* (Szirmai Albert). *Kurucvilág* (Farkas Ödön). *Sinan basa* (Raimann Rezső). *Tíz leány és egy férj sem* (Suppé Ferenc). *A vár története* (Zichy Géza gróf).

Két előadás

Dalibor (Smetana). *A fehér vitorlás* (De Lara Izidore). *Az udvari hangverseny* (Auber). *Atala* (Sárosi). *A kúnok* (Császár György).

Három előadás

Az alsó révnél (Spinelli). *Alszik a nagy-néni* (Szabados Béla). *Báthory Erzsébet* (Szegő Sándor). *Chabert ezredes* (Wallershausen H.). *Fortunio* (Messager). *Hazatérés* (Mendelssohn). *István király* (Beethoven). *Jégvirág* (Bahnert József). *A kecskepásztor* (Dupont Gabriel). *Othello mesél* (Sztójánovics Jenő). *Sigríd* (Toldy László). *A szomszédasszony* (Blech Leó). *A tigris* (Sztójánovits Péter). *A vezeklők* (Farkas Ödön).

Négy előadás

Azrael (Franchetti). *A bagdadi borbély* (Cornelius). *Balassa Bálint* (Farkas Ödön). *Diana* (Zádor Jenő). *Erzsike* (Major J. Gyula). *Karen* (Czobor Károly). *A lengyel zsidó* (Weiss Károly). *A nagyidai cigányok* (Rékai Nándor). *Rahab* (Frankenstein). *Rosmunda* (Vavrinecz Mór). *A tékozló fiú* (Debussy). *Tessa* (Erlanger Frigyes).

Öt előadás

A banditák (Offenbach). *A csempészek* (Bahnert József). *Egyiptomi Heléna* (Strauss R.). *Az elhagyott Ariadne* (Milhaud). *Az elrabolt Európa* (Milhaud). *Gyöngyhalászok* (Bizet). *Hagbarth és Signe* (Mihalovich Ödön). *A hamis Harlekin* (Malipiero). *Királyfi és királyleány* (Humperdinck). *A kiváncsi nők* (Wolf—Ferrari). *A kovácsok sztrájkja* (Beer M. J.). *Lecouvreux Adrienne* (Cilea Francesco). *A lonjumeau postakocsis* (Adam A. K.). *Loreley* (Mendelssohn). *Lujza* (Charpentier). *Magyar kárca* (Goetz Hermann). *Mária* (Szabados Béla és Szendy Árpád). *Maritta* (Aggházy Károly). *A megszabadított Thesus* (Milhaud). *Notre Dame* (Schmidt Ferenc). *Paolo és Francesca* (Ábrányi Emil). *Pelleas és Melisande* (Debussy). *Tamora* (Elbert Imre). *A vadászó* (Lortzing). *A vig cimborák* (Huber Károly).

Ötön föltül — százon túl

Abencerage (Sárosi Ferenc) 6 előadás. *Alvajáró* (Bellini) 26. *André Chenier* (Umberto) 14. *Angot asszony lánya* (Lecoqu) 9. *Arden Enoch* (Raimann) 16. *Bibliás ember* (Kienzl) 82. *Boccaccio* (Suppé) (40). *Borura derü* (Selby) 7. *Bolond* (Szabados Béla) 12. *Bűvös vadász* (Weber) 93. *Corvin Mátyás* (Auer Károly) 6. *Csavargó* (Leroux) 15. *Csavargó és királyleány* (Poldini) 85. *Cselre-cselt* (Schubert) 14. *Donna Anna* (Nádor) 6. *Don Quijote* (Ábrányi) 11. *Egy rövid élet* (Falla) 6. *Eladott menyasszony* (Smetana) 45. *Eljegyzés lámpafényél* (Offenbach) 11. *Eliana* (Mihalovich) 9. *Az erősebb* (Vincze Zs.) 6. *Fanni* (Szabados) 6. *Farsangi lakodalom* (Poldini) 100. *Fedora* (Umberto) 11. *Fegyverkovács* (Lortzing) 11. *Francesca da Rimini* (Zandonai) 8. *Gioconda* (Ponchielli) 31. *Godunov Borisz* (Muszorgszky) 15. *Granadai éji szállás* (Kreutzer) 24. *György barát* (Rékai) 9. *Hamupipőke* (Buttykai) 10.

Háry János (Kodály) 34. *Hegyek alján* (D'Albert) 105. *Hoffmann meséi* (Offenbach) 190. *A holtak szigete* (Zádor) 6. *A holt szemek* (D'Albert) 7. *Hónapok háza* (Siklós) 6. *Hópehely* (Berté) 8. *Ilka* (Dopp-ler) 21. *Jancsi és Juliska* (Humperdinck) 196. *János vitéz* (Kacsóh) 35. *Jeanette menyegzője* (Massé) 28. *Jó éjt, Pantalon ur* (Grisar) 40. *A kékszakállu herceg vára* (Bartók) 8. *A ködkirály* (Ábrányi) 7. *Lalla Roukh* (Felician) 19. *Május királynője* (Gluck) 32. *Makrancos herceg* (Gajáry) 24. *Marika* (Krausz Mihály) 7. *Márta* (Flotov) 9. *Medvebőrös* (Wagner Siegfried) 6. *Mefistofeles* (Boito) 12. *Monna Vanna* (Ábrányi) 6. *Négy házsártos* (Wolf—Ferrari) 11. *Ninon* (Sztójánovits) 15. *Norma* (Bellini) 16. *Nürnbergi baba* (Adam) 79. *Oberon* (Weber) 8. *Oda-vissza* (Hindemith) 6. *Onyegin* (Csajkovszky) 24. *Oedipus rex* (Stravinszky) 6. *Orfeusz* (Gluck) 39. *Pásztoróra* (Ravel) 8. *Rászedett kádi* (Gluck) 22. *Requiem* (Verdi) 14. *A sackingeni trombitás* (Nessler) 26. *Sámson és Delila* (Saint-Saëns) 97. *Simona néni* (Dohnányi) 7. *Susanne titka* (Wolf—Ferrari) 30. *Szent Erzsébet legendája* (Liszt) 20. *Szép Galatea* (Suppé) 12. *Székely fonó* (Kodály) 12. *Sly* (Wolf—Ferrari) 7. *Tajfun* (Szántó Tivadar) 7. *Templo-mos és zsidóné* (Marschner) 6. *A tenor* (Dohnányi) 25. *Tetemrehívás* (Farkas Ödön) 7. *Toldi szerelme* (Mihalovich) 20. *Urhatnám szolgálo* (Pergolesi) 6. *A vajda tornya* (Dohnányi) 15. *Violanta* (Korngold) 9. *Villars dragonyosai* (Maillart) 27. *A windsori vig nők* (Nicolai) 77. *Zsidóné* (Halévy) 213. *Xerxes* (Händel) 8 előadás.

A fontosabb zeneszerzők szereplése

Auber

Hat operája szerepelt Auber-nek Operaházunk műsorán. Első a *Fekete dominó* volt, amelyet 1885-ben, január 6-án mutatott be (36 előadás). Következett legnépszerűbb dalműve, *A portici néma* (32 előadás); 1886 február 6-án, majd 1888-ban, március 3-án, az *Udvari hangverseny* (2 előadás); 1889-ben, december 7-én *Az ördög része* (2 előadás); 1892-ben, október 18-án a *Kőműves és lakatos* (3 előadás), végül 1909-ben, április 17-én a *Fra Diavolo* (17 előadás).

Az Auber-esték száma 92 volt.

Beethoven

Beethoven egyetlen operája: a *Fidelio*, 1885-ben, január 31-én szerepelt először az Opera műsorán. (A Nemzeti Színházban 1839-ben.) Az operai előadások száma a Várszínházban tartott négy előadással együtt 96 volt. Előadták az *István király* (Magyarország első jótévedője) című ünnepi játékot is, amelyet Beethoven a pesti németnyelvű Városi Színház fölhatására írt 1812-ben.

Az Operaház Beethoven halálának századik évfordulója alkalmából följúttotta az évszázad óta pihenő művét 1927-ben, április 2-án. Összesen háromszor adták.

A Beethoven-esték száma tehát 99 volt. A *Prometheus* balett 15 előadásával együtt 114.

Bizet

Első operája, amit Budapesten bemutatott, a *Carmen* volt. A Nemzeti Színházban 1876-ban adták először, az Operaházban 1884-ben, november 23-án (312 előadás). Második dalműve, a *Gyöngyhalászok* 1888-ban, október 25-én került színre először (15 előadás), a harmadik: a *Dzsamilé*, 1895-ben, április 6-án (15 előadás).

A Bizet-esték száma 342 volt.

Delibes

Az Opera sok szép estét köszönhet Delibesnek. Operái közül a *Lakmé* volt a nagy siker, balettjei közül a *Coppelia* és a *Sylvia*. A *Lakmé* bemutató előadását 1887-ben, november 12-én tartották; eddig 129-szer szerepelt a műsoron. A második Delibes-opera: *A király mondta*, az 1898 november 15-én tartott bemutató óta mindössze hétszer ment. A *Coppeliát* 1884-ben, december 25-én adták először és 156-szor ment eddig; a *Naila* az 1885-ben, február 15-én tartott első előadás óta 45-ször, az 1885 december 12-én bemutatott *Sylvia* 110-szer, az 1908 január 30-án először előadott *Táncrészletek* hatszor.

A Delibes-előadások száma: 453 volt.

Donizetti

Az első Donizetti-opera az Opera műsorán a *Borgia Lucrezia* volt, amelynek első előadását 1885-ben, január 8-án tartották (31 előadás). Ugyanabban az évben, július 25-én következett a *Lammermoori Lucia* (51), november 21-én *Don Pasquale* (17), 1886-ban, október 24-én, a *Kegyencnőt* adták elő (2 előadás), majd 1888-ban, október 30-án, *Az ered leánya* került sorra, amelyet 56-szor adtak elő. Végül, 1926-ban, május 26-án színre került, a *Csengetyű*, amelyet hatszor adtak elő.

A Donizetti-esték száma: 163 volt.

Erkel Ferenc

Az 1934. év januárjában volt kilencven esztendeje, hogy a Nemzeti Színház bemutatta Erkel Ferenc első operáját, a *Hunyadi Lászlót*, amely az első európai színvonalú magyar opera volt. Most, hogy összehasonlíthatjuk nemzetiszínházi előadásainak negyven évről való számát az operaházi előadások félszázados számával, kiderül, hogy az első, negyvenéves szakasz jóval nagyobb számmal zárult, mind a második, az ötvenéves; a Nemzeti Színházban 233-szor került színre, az Operaházban (a Várszínházal együtt) csak 203-szor. Az évi átlag tehát az előbbiben csaknem hat, az utóbbiban csak négy volt.

A *Hunyadi László* első előadását az Operaházban 1885-ben, február 19-én tartották s összesen 195-ször került színre. (A Várszínházban nyolcszor). Ezt megelőzte 1884-ben, szeptember 27-én a *Bánk bán* (162 előadás, a Várszínházban 1, a Városi Színházban 20), összesen 183. Az *István király* bemutatója 1885-ben, március 15-én volt (20 előadás), a *Brankovics György* követte 1889-ben, február hó 22-én (12 előadás), 1901 január 24-én a *Sarolta* (4 előadás), végül 1916-ban, január 15-én a *Névtelen hősök* (összesen négy előadás).

Az Erkel-esték száma: 426 volt.

Goldmark

A nagy magyar operaszerző a műsor egyik legvonzóbb dalművével ajándékozta meg a magyar színpadot bemutatkozó darabjával, a *Sába királynevelő*-vel. Az Opera ötvenkét nemzetiszínházi előadás után, 1885-ben, május 10-én adta először s eddig 209-szer került színre. Második operája a

Merlin volt, amelyet 1887-ben, szeptember 26-án adtak először (19 előadás); következő műve a *Házi tücsök* volt, bemutatóelőadás 1896-ban, október 4-én (23 előadás); 1899-ben, április 6-án a *Hadijogoly* került sorra (11 előadás), 1902-ben, december 16-án a *Berlichingeni Götz* (19) és végül, 1908-ban, április 30-án a *Téli rege* (18 előadás).

A Goldmark-esték száma: 299 volt.

Gounod

Az Operaházban 1884-ben, október 2-án adták elő először a *Faustot*, amely a Nemzeti Színházban 1863-tól 1884-ig 204-szer került színre. Az Operában, a Várszínházal és az állami kezelésben levő Városi Színházal együtt 341-szer. A másik Gounod-opera: *Romeo és Julia* mindössze 26-szor.

A Gounod-esték száma tehát 367 volt.

Hubay Jenő

Negyvenkét esztendővel ezelőtt, 1894-ben, november 10-én mutatta be az Opera Hubay Jenő első és legnagyobb sikerű operáját, a *Cremonai hegedűst*. Az erősen drámai *Coppée*-szövegre készült kis remekmű 121-szer került színre. A második Hubay-opera a *Falu rossza* volt, amelynek első előadását 1896-ban, március 20-án tartották (7 előadás). A *Moharóza* 1903-ban, február 21-én következett (10 előadás), a *Karenin Anna* 1923-ban, november 10-én (32 előadás), *Az éjre* 1931 február 26-án (10). A *Mitől Venuszt* 1935-ben, március 1-én mutatták be (öt előadás).

A Hubay-esték száma: 185 volt.

Lehár Ferenc

A világhírű magyar operettszerző 1899-ben, május 2-án mutatta be Budapesten első operáját: a *Kukuska* címűt, amely később *Tatjana* címen szerepelt (12 előadás). Utána a *Hercegisasszony* következett, 1910-ben, december 20-án (23 előadás), 1930-ban, december 20-án a *Mosoly országa* került műsorra (84 előadás), végül 1934-ben, április 8-án a *Giuditta* (14 előadás).

A Lehár-esték száma: 133 volt.

Leoncavallo

Három esztendővel Mascagni *Parasztbecsület*-ének bemutatója után, amelynek ikerestvére lett a legtöbb opera színpadán: 1893-ban került színre először a budapesti Operaházban *Leoncavallo* főműve: a *Bajazet*. Március 28-án volt ez a nevezetes nap, amelyen elindult budapesti útján. Eddig 403-szor adták. A másik Leoncavallo-opera: a *bohémek* bemutatóját 1897-ben, november 27-én tartották (31 előadás).

A Leoncavallo-esték száma: 434 volt.

Mascagni

Budapestben rövid idővel az ősbemutató után, 1890-ben, december 26-án mutatták be Mascagni főművét, az egyfelvonásos *Parasztbecsületet*, amely néhány esztendő alatt az egész világot bejárta. Összesen 417-szer került színre. Ezenkívül előadta az Opera a *Fritz barátunk* című Mascagni-operát is, amelynek első előadását 1892-ben, január 23-án tartották (20 előadás). A *Dansa esotica* (balett) 16 előadást ért el.

A Mascagni-esték száma: 453 volt.

Massenet

Az első Massenet-opera Budapesten a *Herodiás* volt, amelyet a Nemzeti Színház mutatott be 1882-ben. Az Operában 1885-ben, június 8-án adták először (8 előadás). A második a *Lahor királya*, amely 1886-ban, május 27-én került színre (5 előadás). Utána a *navarrai lány* következett 1894-ben, október 4-én (48 előadás), majd a *Manon* 1905-ben, december 22-én (66 előadás), végül 1924-ben, május 1-én a *Thais* (összesen 20 előadás).

A Massenet-esték száma: 147 volt.

Meyerbeer

A történelmi nagyopera mesterének fénykora a Nemzeti Színház operai korszakának idején volt. Kétszer annyit töltöttek be a Meyerbeer-operák a Nemzetiben, mint az Operában.

Az Operában a *Hugenották*-kal kezdték meg a német mester dalműveinek sorozatát. A bemutatóelőadást 1884-ben, szeptember 28-án tartották. Öt várszínházi előadással együtt 156-szor került színre. Következett 1884-ben, december 2-án az *Ördög Róbert* (43 előadás), 1885-ben, január 1-én a *Prófétá* (64 előadás), április 25-én az *Afrikanő* (44), július 7-én a *Dinora* (14), végül augusztus 30-án az *Észak csillaga*, amely 36-szor volt műsoron.

A Meyerbeer-esték száma: 357 volt. (A Nemzeti Színházban 647.)

Mozart

Az első Mozart-opera az új dalműszínházban az 1885-ben, a február 21-én előadott

Don Juan volt, amelyet ötven esztendő alatt 99-szer adtak elő. A következő Mozart-opera a *Varázsfuvola* volt; bemutatták 1885-ben, szeptember 29-én és összesen 119-szer adták; a *Figaro házassága* volt a harmadik, amelynek első előadását 1886-ban, június 13-án tartották, eddig 52-szer ment; most hatesztendei szünet után a gyermekkori kompozíció: *Bastien és Bastienne* következett, 1892-ben november 29-én, de mindössze nyolcszor adták; a *Szöktetés a szerájból* 1913-ban, március 15-én került színre először (61 előadás) és ugyanebben az évben május 3-án az *Amor játéka* című balett (59-szer), végül 1924 november 27-én a *Mirandolina* (7) és 1930-ban, január 9-én a *Così fan tutte*, amelyet nyolcszor adtak elő. Mozart *Requiemjét* egyszer.

A Mozart-esték száma 414 volt.

Puccini

Budapesten a *Manon Lescaut* volt az első Puccini-opera. Balsikeréből senki sem következtethette volna, hogy szerzője a budapesti közönség egyik legkedveltebb opera-komponistája lesz. A *Manon Lescaut* bemutatóelőadását 1894-ben, március 17-én tartották s összesen 28-szor került színre. A következő Puccini-opera a *Tosca* volt: bemutató 1903 december 1-én, előadások száma 265; a *Bohémélet* következett utána 1905-ben, április 27-én (254), azután 1906-ban, május 12-én a *Pillangókisasszony* (263), hat évre rá, 1912-ben, február 29-én a *nyugati lány* (26), 1922-ben, december 9-én az *Angelika nővér* (18), a *köpeny* (19) és a *Gianni Schicchi* (37), végül 1927-ben, november 14-én Puccini hatyúdala, a *Turandot* (54-szer).

A Puccini-esték száma: 964 volt.

Rossini

Az Opera mindössze két művet vett át a Nemzeti Színház *Rossini*-műsorából, mind a kettőt 1884-ben, a megnyitás évében adták elő először; október 2-án került színre a *Tell Vilmos* (78 előadás), október 25-én pedig a *Sevillai borbély* (173 előadás).

A Rossini-esték száma 251 volt.

Strauss János

Az első *Strauss*-operett, amely az Operaházban színrekerült, a *denevér* volt, amelynek 1885-ben, május 10-én tartották a bemutató-előadását. Az Operában és a Városi Színházban 157-szer adták. A *cigánybáró* első előadása 1905-ben, május 27-én volt. Összesen (a Városi Színházal együtt) 81-szer került színre.

A Strauss-esték száma 238 volt.

Strauss Richárd

A 20. század első német zenei fölforgatója, *Strauss* Richárd, *Elektra* című operájával köszöntött be hozzánk. A nagy zajjal beharangozott zenédramát 1910-ben, március 11-én adták először. Összesen 15-ször került színre. A rákövetkező évben, 1911-ben, május 21-én ismerkedtünk meg legnagyobb sikerű művével, a *Rózsalovaggyal*, amelyet 65-ször adtak. Ezután 1912-ben, december 19-én következett a *Salome* (38 előadás), 1919 április 19-én az *Ariadne Naxos-*

Öt előadásig

Amarilla (Glazunov) 2 előadás, *Aphrodizia* (Hentschel) 2, *Dárius kincse* (Szabó Xavér) 5, *Északi jégy* (Poldini) 3, *Nevers-i Mária* (Marenco) 1, *A táncpróba* (Mazzantini) 1, *Téli álom* (Schumann) 4, *Az utolsó álom* (Harsányi Tibor) háromszor.

Hattól följebb — százon túl

Álom (Szikla Adolf) 20, *Amor játéka* (Mozart) 59, *Argyirus királyfi* (Gajary) 16, *Árva Józsi* (Kósa) 6, *Coppélia* (Delibes) 156, *Csárdás* (Sztójánovits) 51, *Csodaváza* (Hüvös Iván) 34, *Csongor és Tünde* (Weiner Leó) 13, *Dansa Esotica* (Mascagni) 16, *Diótörő* (Csajkovszkij) 20, *Elszler Fanny* (Nádor Mihály) 20, *Ércember* (Kerner) 16, *Esmeralda* (Pugni) 23, *Évszakok* (Glazunov) 7, *Ezüst kulcs* (Couperin) 6, *Excelsior* (Marenco) 100, *Fából faragott királyfi* (Bartók) 15, *Gemma* (Zichy G.) 9, *Háromszögletű kalap* (Falla) 21, *Havasi gyopár* (Hüvös) 20, *Az infánsnő születésnapja* (Radnai) 13, *József legendája* (Strauss, Richárd) 8, *Korrigan* (Widor) 30, *Magyar ábrándok* (Liszt) 21, *Magyar táncgyűjtemény* (Szikla) 29, *Maladetta* (Vidal) 7, *Mesevilág* (Nedbal) 8, *Művészfurjang* (Skofitz) 17, *Moments musicaux* (Schubert) 15, *Naila* (Delibes) 45, *Nappal és éjjel* (Tóth L.—Metz A.) 40, *Négy kérés* (Corradi) 6, *Nivita* (Rieger Alfréd) 18, *Párisi festők* (Mazzantini) 12, *Pesti karnevál* (Liszt) 47, *Petruska* (Stravinszky) 24, *Pillangószerelm* (Schack M.) 9, *Pierette játyola* (Dohnányi) 46, *Prometheus* (Beethoven) 15, *Psyche* (Juon) 8, *Renaissance* (Campilli) 20, *Robert és Bertram* (Schmidl) 32, *Rococo* (Campilli) 95, *Satanella* (Pugni)

ban (6), 1932 október 31-én az *Egyiptomi Heléna* (5), utána 1934 január 26-án a *József-legenda*, amelyet 8-szor adtak, végül 1934-ben, december 28-án az *Arabella* (4 előadás).

A Strauss Richárd-esték száma 141 volt.

Thomas Ambroise

Az első Thomas-opera Budapesten a *Hamlet* volt. Színre került először az Operaházban 1885 augusztus 16-án (74 előadás). Ezenkívül még csak a *Mignon* szerepel tőle operánk műsorán. Első előadását 1886-ban, október 10-én tartották. Összesen 233-szor adták elő.

A Thomas-esték száma 307 volt.

Verdi

Wagner után *Verdi* következik az Opera műsorán a betöltött esték számát illetően.

Az első *Verdi*-opera az új színházban a *Traviata* volt, amelyet 1884 október 18-án adtak először és eddig az állami kezelésben volt Városi Színházal és a Várszínházal együtt 198-szor adták elő; október 30-án következett az *Ernani* (8), november 13-án az *Alarcosbál* (192), december 7-én a *Trubadur* (263), 1885 április 2-án *Aida* (322), július 28-án *Rigoletto* (173), 1887 december 8-án *Othello* (96), 1927 május 12-én következett a *Falstaff* (17), 1929 március 23-án *A végzet hatalma* (16) és végül 1934 március 29-én a *Don Carlos*, amelyet összesen hatszor adtak elő. A *Requiemet* 14-szer.

A Verdi-esték száma 1315 volt.

Wagner Richárd

Az Opera műsorának legfőbb erőssége *Wagner* Richárd, akinek tíz operája szerepel, jórészt szokatlanul nagy előadási számmal. Az új színház mindjárt az első szezon elején, 1884-ben, szeptember 27-én bemutatta a *Lohengrint*, amely az 1933-34. szezon végéig 305 estét töltött be. Utána a *Tannhäuser* következett 1885-ben, február 1-én. Előadták 280-szor. A többi *Wagner*-opera sorrendje ez volt: 1887 szeptember 6-án a *Nürnbergi mesterdalnokok* (az előadások száma 225), 1888 május 10-én a *Bolgyó hollandi* (115 és 7 a Városi Színházban), 1889 január 26-án a *Rajna kincse* (66), január 27-én a *Walkür* (205), 1892 április 9-én a *Siegfried* (94); ugyanebben az évben december 10-én az *Istenek alkonya* (82), 1901-ben november 28-án a *Tristan és Izolda* (94), végül 1924-ben, június 1-én a *Parsifal*, amely 30 estét töltött színre.

Az Operaházban 1503 estét játszották *Wagner* zenédramáit.

Zichy Géza gróf

Az Operaházban *A Vár története* című dalművel mutatkozott be Zichy Géza gróf. Első és egyúttal utolsó előadását 1888 május 16-án tartották. Második művel az *Alár* volt 1896 április 11-én (16 előadás). Következett a *Roland mester* 1899 január 10-én (19 előadás), majd a *Rákóczi-trilógia*: *Nemo* 1905 március 30-án (27 előadás), *II. Rákóczi Ferenc* 1909 január 30-án (9 előadás) és 1912 március 20-án a *Rodostó* (6 előadás). *Gemma*, balett (9 előadás).

A Zichy-esték száma 87 volt.

Az Opera ötven év alatt 270 dalművet adott elő.

II. Balettek

27, *Seherezáde* (Rimsky-Korzakov) 46, *Sylvia* (Delibes) 110, *Táncgyűjtemény* (Szikla) 53, *Tavaszi* (Benkő Henrik) 10, *Tékozló fű* (Wormser) 6, *Tous les trois* (Sztójánovits) 29, *A törpe gránátos* (Szikla) 100, *A tükör* (Siklós) 19, *Uj Romeo* (Steiger—Sztójánovits) 22, *Velencei karnevál* (Berté) 12, *Viora* (Szabados Károly) 46 és *Zulejka* (Stern Ármán) 17 előadás.

Máder Raoul

Büvös bába (2 előadás), *Mályvácska királykisasszony* (68), *Piros cipő* (108), *She* (37) és *Szerelmi kaland* (13 előadás), összesen 228 előadás.

Bayer József

Babatündér (261 előadás), *Bécsi keringő* (163), *Nap és föld* (82 előadás), összesen 506 előadás.

Az Opera műsorán összesen hatvan balett szerepelt.

E fél évszázad alatt, amelynek eseményeit — fájdalom — csak szárazon és röviden ismertethetjük, dalszínházunk nemzetközi viszonylatban is az első közé emelkedett. S miközben itt a külföldi zeneszerzők művei többszáz előadásorozatot értek el s az előadóművészet legtündöklőbb nevei vendégszerepeltek, a magyar dalmű-írás is gyarapította a külföldi színházak műsorát vonzó darabokkal és magyar művészek is jutottak nagyszerű pozícióba idegenben. Zenei életünk éppen olyan szerves része most már a nemzetközi zenei életnek, akár a nagy nyugati nemzeteké.

Sebestyén Ede